

dövas**tidning** 8:2013

Prästen Johan har
bråda tider i jul

**Filips och Ylvas bästa
bok- och filmtips**

Sexuella trakasserier
under lång tid i dövskolor

Plötsligt är julen här

Alltid samma visa varje år. Vart har de 357 dagarna, före julafton, tagit vägen? Tiden går nu ännu fortare när vi är många som stressar inför julen. Förutom våra vardagssysslor så handlar vi julklappar och julmat, går på glöggmingel och kollar in luciatåg på till exempel barnens förskolor, och annat. Hoppas ni hinner varva ner under jul- och nyårsledigheten också och umgås med nära och kära, käkar gott och ser en välgjord film eller läser en medryckande bok.

I det här numret har vi jultema. Vi träffar ölentusiasten Jens Henning, som har ett eget bryggeri. Att göra öl är en hel vetenskap, och ölen har en självklar plats på julbordet. Läs mer på sidorna 10-11. Vi möter även Sveriges första döva präst, Johan Selin. För honom är julen särskilt barnens högtid. Läs porträttet av honom på mittuppslaget. Jag kan tycka att det är lite befängt att vi jaktar så mycket inför julafton. Det rör sig ju bara om en dag på året. Samtidigt när jag tänker tillbaka på min barndom, älskade jag julen och såg alltid fram

emot den. Nu är det min sexåriga systerson, William, som längtar till julen. När han själv blir stor, ser han hur andra barn längtar till den högtiden. Generation efter generation. Så det är värt att anstränga sig lite extra för att ge barnen en minnesvärd jul. Men stressa inte för mycket, bara.

På sidorna 12-13 tipsar bokälskaren Ylva Björklund och filmexperten Filip Burman om böcker och filmer som de tycker att ni ska läsa eller se under ledigheten. Och på sidorna 18-19 kan ni lösa Dövas Tidnings klassiska Tipselva och Julkrysset. Vinn fina ILY-muggar!

Snart går vi in i det nya året. Vi på Dövas Tidning kommer att fortsätta bevaka döv- och teckenspråksrelaterade frågor som vanligt i såväl den här papperstidningen som på dovastidning.se nästa år. Ni kan skicka nyhetstips till oss på mejladressen redaktionen@dovastidning.se eller genom att klicka på tipslådan i sidhuvudet på dovastidning.se. Inga tips är för små eller stora. Välkomna med dem.

Vi på DT önskar er en God jul och ett Gott nytt år! Och, på återseende år 2014!

NICLAS MARTINSSON
REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Teckenspråkssamhällen. DT var nyligen i Härnösand där vi möttes av teckenspråkskunniga invånare överallt i staden. På hotell, café, i simhallen... Det att staden har en specialskola för döva och hörselskadade, och en folkhögskola med teckenspråks- och dövblindtolkutbildning, betyder mycket. Härligt att det inte bara är i teckenspråkshuvudstaden Örebro utan också i andra städer som många kan teckna.

Liisa Kauppinen. Hon fick FN:s människorättspris den 10 december. Hon är i fint sällskap: personer som Nelson Mandela har nämligen mottagit samma utmärkelse. För oss teckenspråkiga är Liisa Kauppinen en självskriven person i detta sammanhang. Hon har gjort ett enträget och gediget arbete för alla döva i världen bland annat som ordförande i Världsförbundet för döva, WFD. Grattis Liisa!

Sexuella trakasserier. Expressen visade i en artikelserie att sexuella trakasserier förekommit i dövskolan. Över 40 elever som gått i dövskolan mellan 1970-talet och 2000-talet pekar ut en och samma gymnastiklärare som ska ha trakasserat dem sexuellt. Läraren i fråga har arbetat på Birgitta- och Manillaskolan. En tråkig och hemsk historia som vi dissar.

TIDSKRIFT FÖR SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 7/2013

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skräddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp:
Nr 1: 7 feb
Nr 2: 14 mars
Nr 3: 17 april
Nr 4: 5 juni
Nr 5: 15 augusti
Nr 6: 19 sep
Nr 7: 24 okt
Nr 8: 28 nov

Utgivning:
27 feb
3 april
8 maj
26 juni
4 sep
9 okt
13 nov
18 dec

REDAKTION:

Dövas Tidning, SDR
Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
redaktionen@dovastidning.se
Ansvarig utgivare: Helena Fremnell
Redaktör för DT: Niclas Martinsson
0738 333 060 (sms/3G)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör dovastidning.se:
Tomas Lagergren, 0735 130 199 (sms/3G)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Omslag: Niclas Martinsson

Facebook: facebook.com/dovastidning **Twitter:** @DovasTidning

PRENUMERATION:

prenumeration@dovastidning.se
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand

Prenumerationspris: 300 kr/år
Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@dovastidning.se

ANNONSER:

Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

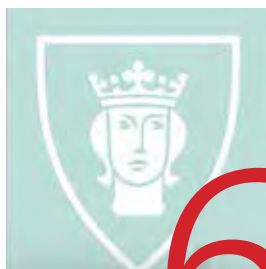
Upplaga: 5800 ex
Tryck: Juni 2013
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

AKTUELLT

4

I KORTHET

6

SIGNERAT:
PETRA ÖRLEGÅRD

7

INGELA FÖRKLARAR

8

JENS
BRYGGER ÖL

10

YLVAS & FILIPS
JULTIPS

12

JOHAN SELIN
ÄR DÖV PRÄST

14

TIPSELVAN

18

FÖRBUNDS-
NYTT

20

UNG

22

JULIAS
KLURIGA

25

KRÖNIKA

26

Manillaskolan i Stockholm och Birgittaskolan i Örebro.

Elever utsatta för sexuella tra

I slutet av november och i början av december hade Expressen en granskande serie artiklar om hur elever under lång tid utsatts för sexuella trakasserier på både Birgitta- och Manillaskolan av en gymnastiklärare.

– Jag tillbakavisar alla påståenden om sexuella trakasserier, säger läraren till Dövas Tidning.

Expressen har publicerat en rad artiklar om hur över 40 elever har trakasserats sexuellt av en gymnastiklärare, som arbetade först på Birgittaskolan i Örebro och sedan på Manillaskolan i Stockholm. Händelserna ska ha ägt rum under 30 års tid, från 1970-talet till början av 2000-talet. Eleverna berättade att gymnastikläraren drog ut gympadräkterna eller -shortsen för att kolla om de hade underkläder på sig. Om de hade det, blev de tillsagda att gå tillbaka och ta av sig underkläderna. Det gällde både killar och tjejer. Eleverna återgav även att läraren ofta gick in i tjejernas omklädningsrum av olika anledningar. Till DT sa fyra före detta elever vid Manilla att läraren t.ex. kunde säga "Kan du hälsa kollegan X?" eller fråga "Vem har bakat i dag?". En dag i veckan sålde äldre elever hembakat bröd i personalens matsal för att samla pengar till klassresan. De ansåg sig bli kränkta. Flickor och pojkar fick också duscha tillsammans som straff för att de hade busat och sprungit in i

varandras omklädningsrum. En elev berättade för Expressen att hon hade obehagliga minnen av gymnastiklärarens närmaste kollega. Hon hade en period problem med att hon kissade på sig. En dag kissade hon på sig. Kollegan tog henne till toaletten för att tvätta henne i skrevet med pappershanddukar. Det gjorde enligt henne väldigt ont.

Hon, och elever och föräldrar, har enligt Expressen slagit larm under lång tid. Men den vuxna skolpersonalen agerade inte. Inte förrän 1999 då Manillaskolans dåvarande rektor, Anita Bengtar, hade möte med gymnastikläraren. Hon sade till Expressen att samtalet var tufft. En elev berättade för kvällstidningen att läraren, efter att han fått varning av rektorn, upphörde med att helt plötsligt gå in i tjejernas omklädningsrum.

Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) driver fem specialskolor för döva och hörselskadade i landet. Två av dem är Birgitta- och Manillaskolan.

En före detta elev vid en av SPSM:s skolor tog kontakt med DT i våras. Hon ville berätta om hur hon, och andra, hade utsatts för sexuella trakasserier av skolpersonal, inte bara av gymnastikläraren utan också av andra. Kontakten ledde till att de skickade in en insändare. DT publicerade en notis baserad på insändaren, med en kommentar av SPSM. Myndigheten

trakasserier av gymnastiklärare

reagerade med bestörtning och uppmanade drabbade elever att ta kontakt med dem. En före detta elev hade möte med SPSM:s generaldirektör och chefsjurist i september. Då fick myndigheten veta vilken lärare det handlade om, och undersökte om dokument fanns som kunde bekräfta elevens berättelse. Några sådana fanns inte, men dåvarande skolpersonal talade om att samtal hade ägt rum med läraren.

En tid senare, fick de veta att elevens polisanmälan lagts ner då preskriptionstiden hade gått ut. SPSM lämnade därefter elevens ärende vidare till både Diskrimineringsombudsmannen (DO) och Skolinspektionen.

I början av december meddelade både DO och Skolinspektionen att fallet inte kunde utredas då det låg för långt tillbaka i tiden. DO ska dock granska SPSM:s likabehandlingsplan, i vilken instruktioner finns om hur man ska agera vid upptäckt av trakasserier och kränkande behandling. SPSM anser att en annan myndighet än de själva ska utreda det som hänt. De har startat ett internt arbete där de tar reda på hur skolorna om-sätter sina planer mot kränkande behandling och för likabehandling, och funderar på hur de ska gå vidare nu när varken DO eller Skolinspektionen utreder för att det som skett inte ska upprepas. Sveriges Dövas Riksförbund kräver att eleverna ska få upprättelse efter det som hänt.

SPSM säger till DT att förtroendet för myndighetens skolor är skadat.

– Vi kommer att arbeta hårt för att återskapa förtroendet och för att utveckla specialskolorna så att eleverna får den skolgång de har rätt till. I dag har vi bättre rutiner för att förebygga och upptäcka kränkande behandling, säger Annika Ågebrant, informationschef.

– Vi kan försäkra att vi i dag är oerhört observanta på barns berättelser. Så snart minsta misstanke finns så utreds händelsen internt. Bekräftas misstankarna polisanmäls händelsen, säger hon.

Gymnastikläraren vägrar svara på DT:s frågor om varför han gjorde underklädeskontrollen, gick in i tjejernas omklädningsrum av olika anledningar, och lät flickor och pojkar duscha tillsammans.

– Av hänsyn till mina närmaste väljer jag att inte medverka i media, säger han till DT och tillägger att han tillbakavisar alla påståenden om sexuella trakasserier.

TEXT: TOMAS LAGERGREN & NICLAS MARTINSSON

FOTO: TOMAS LAGERGREN/SPSM

Följ utvecklingen på dovastidning.se.

FOTO: TOMAS LEGERGREN

Lisa Kauppinen fick tung utmärkelse

● Den 10 december tog Liisa Kauppinen emot FN:s människorättspris på Människorättsdagen i New York. Priset, som har delats ut sedan 1968, ges till personer och organisationer som gjort framstående insatser inom mänskliga rättigheter. Martin Luther King, Jimmy Carter och Nelson Mandela tillhör de tidigare pristagarna. Liisa Kauppinen har varit ordförande för World Federation of the Deaf. Hon var med i arbetet kring framtagandet av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

70%

Nästa år väntas de grupper som står längst från arbetsmarknaden – personer över 55 år, med låg utbildning, födda utomlands eller med funktionsnedsättning – utgöra hela 70 procent av de arbetslösa. Det visar Arbetsförmedlingens prognos. Tio år sedan var samma andel betydligt lägre, 50 %.

Guldmikrofon till Transistor

● Företaget Transistors varseblivningssystem, Lynx, fick i november Guldmikrofonen av Svenska Audiologiska Sällskapet (SAS). Den som har Lynx kan uppfatta varseblivningssignaler, t.ex. när någon ringer på dörren, i sin mobil, surfplatta eller/och smartklocka. "Jag tycker att Transistors lösning av varseblivning för döva och hörselskadade är innovativ och smidig", sade SAS ordförande Pia Uhlin. En av fördelarna med Lynx är att man inte måste vara i hemmet för att kunna ta emot varseblivningssignaler utan man kan också exempelvis befinna sig i trädgården eller hos grannen.

Specialskolor på deltid

● I slutet av november beslöt Specialpedagogiska skolmyndighetens generaldirektör Greger Bååth att alla SPSM:s specialskolor ska kunna erbjuda deltidstudier från och med höstterminen 2014. Alltså innebär det att elever, som går i hemskolan, kommer till specialskolan vissa dagar eller veckor under läsåret. Undervisningen planeras tillsammans med hemskolan. Tanken är bland annat att deltidselevern lärare besöker varandra och gemensamt följer elevens behov. "Ett sådant samarbete ger eleven möjlighet att nå fler kunskapskrav och ibland en högre nivå", säger Erika Bergman, informatör vid SPSM.

Ban Ki-Moon tecknade

● I december invigdes det nya FN-tillgänglighetscentret i New York. FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon, klippte bandet. Han höll ett föredrag. Bredvid honom satt Jenny Nilsson, ordförande för World Federation of the Deaf Youth Section (WFDYS). Ban Ki-Moon vände sig mot henne och sade "Trevligt att träffa dig", och sedan "Tack" på amerikanskt teckenspråk när publiken glatt applåderade. Man kan se Ban Ki-Moons korta framträdande på teckenspråk på: www.korta.nu/hbpju

Manilla fick S:t Julianpriset

● I december fick Manillaskolan S:t Julianpriset, Stockholms stads tillgänglighetspris, i kategorin fysisk tillgänglighet. De flyttade tidigare i år till sina nyrenoverade lokaler vid Campus Konradsberg på Kungsholmen. Lokalerna är genomtänkta in i minsta grej. De är av ljudklass A, vilket innebär att ljudisoleringen håller toppklass. Hela skolan är också fysiskt och visuellt tillgänglig. Det finns t.ex. automatiska dörröppnare och en belysning som inte ger ifrån sig några skuggor.

Flexitext stängs till nyår

● Den nätbaserade texttelefonin, Flexitext, stängs den 31 dec. Flexitext har drivits som en försöksverksamhet. Om man vill ringa via förmedlingstjänsten Texttelefoni.se så hänvisar de till texttelefoni.se. Hittills har 65 % av samtalen via Flexitext till just Texttelefoni.se. En fördel med Flexitext är att man kan nå andra texttelefonanvändare från Flexitext. Nästa år finns inte den möjligheten kvar. Flexitext hänvisar till förskrivarna i landstingen ifall man behöver ringa texttelefonsamtal till andra än Texttelefoni.se.

Läs mer på dovastidning.se

Illustration Lagergren:

"Jag har under mitt liv troget hållit fast vid idealet för ett demokratiskt och fritt samhälle där alla personer lever tillsammans i harmoni och har lika möjligheter. Det är ett ideal som jag hoppas få leva för och uppnå. Men om det skulle visa sig nödvändigt, så är jag beredd att dö för detta ideal."

Nelson Mandela
1918-2013

Fler måste engagera sig utanför Facebook

Lars Kruth sa en gång: vi döva ska inte sluta kämpa – om vi gör det så är det en tidsfråga innan det blir sämre igen för döva. Under 1950-70-talen var han drivande i folkbildningsrörelsen för döva. Det var just folkbildningen i dövföreningarna som ledde till att kampen för rätten till teckenspråk intensifierades under 70-talet och att teckenspråket erkändes som ett språk den 14 maj 1981. Idag har dövföreningarna inte samma viktiga roll längre. Sociala medier tar en större roll inte bara i dövas vardag utan även i samhället i stort. Man skriver inlägg i Facebook, diskuterar olika ämnen, både personliga och politiska, lägger in bilder i Instagram och har flera hundra vänner i sitt nätverk.

Man kan undra om sociala medier är effektivare än fysiska träffar i form av studiecirklar, föreläsningar och diskussionsgrupper. Å ena sidan kan man genom sociala medier tycka till och skapa olika debattämnen som väcker folks känslor. Å andra sidan stannar diskussionerna ofta där och att man inte gör något konkret av det. Ofta är det så att samma diskussion återkommer flera gånger. Man kan undra om det inte är så att man bara reagerar över något och sen hoppas att det är någon annan som tar initiativet till att göra något och att man då lugnt kan luta sig tillbaka.

Det är kanske dags att stanna till och fundera över hur Kruth lyckades på sin tid. Tack vare honom blev dövföreningarna en del i dövrörelsens kamp för rätten till teckenspråk. Tack vare hans arbete med folkbildning i dövföreningarna blev döva mer medvetna om sina rättigheter. Bland annat samlades minst två tusen döva från hela Sverige under slutet av 60-talet i Hötorget i Stockholm för en demonstration till Riksdagen. På den tiden fanns inte sociala medier, texttelefon, bildtelefon och allt annat tekniskt som vi nu har idag. Ändå lyckades de nå döva från hela Sverige.

Efter 1981 var kampen över – trodde man. Faktiskt så var det bara början. Idag kämpar man för många saker. För informationstillgänglighet, för att alla barn med hörselnedsättning ska få rätt till teckenspråk, för att minska arbetsmarknadsdiskriminering, för en bättre tolkservice, för en bättre utbildning, för en bättre teckenspråksmiljö... Ja, listan kan göras lång. Det märks att många döva tycker mycket och att man vill förebygga hinder. Men det man ser upprepade gånger är maktlösheten att göra något. Att ens energi inte räcker. Man kan faktiskt inte göra det ensam. Tillsammans är vi starka. Ju fler som reagerar, ju fler som säger ifrån, ju fler som engagerar sig, desto bättre resultat blir det. Låt oss inte bara använda sociala medier. Vi ska även mötas i dövföreningen och diskutera strategier och göra verklighet av dem så att vi kan uppnå det vi vill. Så att framtidens döva barn, med eller utan CI, får det bra. Så att vi kan åldras med värdighet. Så att teckenspråkig hemtjänst och teckenspråkig personal på vårdhem blir en självklarhet. Så att dagens ungdomar utbildar sig och får en fot in på arbetsmarknaden och inte diskrimineras på grund av sin hörselnedsättning.

Lars Kruth har även sagt en annan viktig sak: utan teckenspråket är döva funktionshindrade. Med teckenspråket finns inget funktionshinder. Men jag vill också tillägga en sak: kunskap är makt. Mer kunskap åt folket när det gäller döva och teckenspråk!

Är du med och engagerar dig?

Petra Örlegård är en glad skåning som numera pluggar till mediestrateg på Linnéuniversitetet i Kalmar. På fritiden älskar hon att träna, läsa en bra bok och titta på sorgliga och romantiska filmer.

ORDET:

[Hephata]

I dövvärlden är IK Hephata (bildad 1892) vida känt som en av världens äldsta dövidrottsklubbar och som Stockholms tredje äldsta idrottsklubb. Namnet syftar på en berättelse i Bibeln där Jesus möter en döv man. Hephata (eller Effata) betyder "öppna dig" på arameiska och genom namnet vill klubben symbolisera att idrott öppnar en väg ut ur isoleringen.

Alltför stort fokus på teknologin hos barn med CI

Ingela Holmström vid Örebro universitet har nyligen framlagt sin doktorsavhandling, "Learning by Hearing? Technological framings for participation". Här berättar hon kort om vad hon kommit fram till.

Under 2000-talet har CI-operationer på barn ökat kraftigt i Sverige. Allt fler föräldrar väljer en skolplacering i en så kallad vanlig klass på hemorten, snarare än i specialskolan, något som har lett till att elevantalet i denna skolform sjunkit, samtidigt som det saknas kunskap om placeringen av de här barnen i vanliga klasser. Mot denna bakgrund har jag i min avhandling tittat på hur skolvardagen kan se ut för barn med CI som går inkluderade i vanlig skola, genom att utifrån etnografisk ansats följa två klasser där sådana barn finns. Avhandlingen har ett särskilt intresse för hur teknologier* används och hanteras i interaktion och hur de skapar villkor för kommunikation och identitet för människor med hörselnedsättning, inte bara i de studerande klassrummen, utan också ur ett historiskt perspektiv. Det senare har gjorts genom analys av artiklar från tre intresseorganisationers tidskrifter (SDR:s, DHB:s och Barnplantornas) i syfte att förstå det som sker idag och för att sätta in nutida situation i ett historiskt sammanhang.

En viktig slutsats i avhandlingen är att det över huvud taget finns ett stort fokus på teknologier av olika slag, både i klassrumsinteraktionen och i tidskrifterna och att dessa hanteras och används på olika sätt, med olika syften och konsekvenser. Två olika perspektiv framträder; det ena fokuserar på hur teknologier på olika sätt kan kompensera för hörselnedsättningen genom att öka möjligheterna till interaktion och deltagande medan det andra perspektivet fokuserar på hur teknologier kan "reparera" ett skadat sinne så att en så hög grad av normalisering som möjligt kan uppnås. Sammantaget konstaterar avhandlingen att teknologier spelar en avgörande roll avseende deltagande i interaktionen för människor med hörselnedsättning både genom att främja detta men också genom att många gånger istället skapa hinder för deltagandet. Avseende de studerade klassrummen så framgår skolvardagen som mycket komplex för barn med CI. Samtidigt som de vuxna har makt över teknologierna och hur de hanteras och används så läggs barnen stort eget ansvar för sitt deltagande i kommunikation och interaktion, och de kan inte ta något stöd för givet. Även om resurser sätts in såsom hörselteknologier och resurspersoner, så får barnen en mer perifer position i klassrummet jämfört med sina hörande klasskamrater.

TEXT: INGELA HOLMSTRÖM FOTO: TOMAS LAGERGREN

* Med teknologier menas inte bara hörselteknisk utrustning av olika slag, utan också annan teknologi som används i vardagslivet, samt kommunikativ-länk teknologi i form av resurspersoner, tolkar osv.

Ingela Holmström forskar vid Örebro Universitet.

Funderar du på att söka till specialskola?

Då är det tid att kontakta våra skolor med lärmiljöer för elever som behöver alternativ.

Ekeskolan är för elever med synnedsättning och ytterligare funktionsnedsättning. **Hällsboskolan** är för elever med grav språkstörning. **Åsbackaskolan** är för elever med medfödd eller tidigt förvärvat dövblindhet och för elever med hörselnedsättning i kombination med utvecklingsstörning.

Våra regionala specialskolor finns för elever med hörselnedsättningar: **Manillaskolan** i Stockholm, **Kristinaskolan** i Härnösand, **Birgittaskolan** i Örebro, **Vänerskolan** i Vänersborg och **Östervångsskolan** i Lund.

► Kontakta oss för mer information

om val av skola eller boka tid för besök på telefon

010-473 50 00 eller via **www.spsm.se**

Vi finns också på **Facebook**.

Senaste ansökningsdagen är 15/1 2014.

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

www.spsm.se

Tema: Jul

Julen nalkas med stormsteg. DT bjuder på ett juligt tema. Här möter du ölentusiasten Jens Henning, som tipsar om goda julöl. Bokälskaren Ylva Björklund och filmexperten Filip Burman föreslår god läsning och filmupplevelser. Vi porträtterar även Sveriges första döva präst, Johan Selin som alltid har fullt upp vid jul. Tid över? Svara på vår klassiska frågesport Tipselvan eller lös Julkrysset. God julläsning!

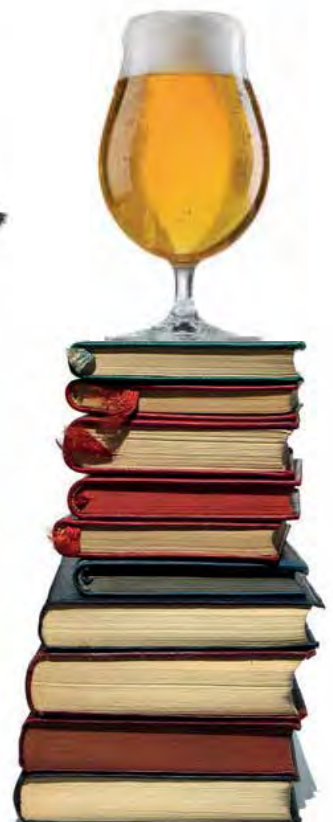

FOTO: STOCK.XCHNG

Jens Henning med sitt ljusa belgiska bondgårdsöl, Saison.

Jens har smak för öl

För två år sedan var Jens Henning en öldrickare bland andra. Tills när han fick smaka på en Pale Ale i San Francisco. Då förändrades allt. Nyfikenheten tog över: hur gör man ett eget öl? Sagt och gjort. Han började brygga själv. Nu funderar han på att starta eget.

När DT kommer på besök hos honom, har han ett öga på vattentemperaturen. Vattnet som ska i mäsktunnan måste hålla rätt temperatur och rätt PH-värde. Han berättar om processen i ölbryggning hur man mäsakar, lakar, kokar, kyler, jäser. Sedan ska ölen tappas på flaska och slutligen lagras. Allt ska göras minutöst och exakt.

Snabbt slår det mig; ölbryggning är en hel vetenskap. Jens Henning håller i vattnet i mäsktunnan där malten ligger. Sedan ska det dra i en timma ungefär, enligt det recept för en Black Indian Pale Ale som han tagit fram och det är denna han brygger för dagen. Den är döpt efter hans födelseår – 1967.

– 67's BIPA, det är mitt bästa IPA. Allt är baserat på siffran 67 i receptet; bland annat alkoholhalten som blir 6,7 %, Temperaturen vid mäsningen är 67 grader och tar 67 minuter och även vörtkokningen tar 67 min. Och sen blir det 67 flaskor av allt, ler Jens Henning.

Är det svårt att brygga öl?

– Många tror att det är svårt. Men det är inte svårare än att baka bröd. Det handlar om att väga, ler han.

Han har hittills bryggt fyra slags öl: en Pale Ale, Saison (belgiskt bondgårdsöl), Black IPA och så en Imperial stout, som han ska lagra till nästa jul.

Efter drygt en timme är mäsningen klar, då är det dags för vörtkokning. Det doftar gott.

– Perfekt. Det luktar maltigt, kaffe och choklad och har en bränd ton – som det ska göra med detta recept, säger experten själv när han granskar den mörkbruna, nästan svarta färgen som rinner ned i kitteln som ska vörtkokas. Under denna process tillsätts beska, smak och arom. Sen ska ölen kylas ned snabbt för att inte bli infekterad. Annars kan inte ölen jäsas. Det kan räcka med lite damm – så stannar jäsningsen av direkt.

– Därför är det viktigt att ha all utrustning ren, säger Jens Henning.

Vad är det bästa med att göra öl?

– Att se resultatet och njuta när jag lyckats och få uppskattning från andra som provsmakar mitt öl.

Intresset för öl är stort idag. Under mitten på 1980-talet fanns det bara öl från en handfull bryggerier i sortimentlistorna – standarden var "en stor stark". Men på senare tid har något hänt: bryggeriföreningar började bildas, krögare började importera och servera öl på ett annat sätt, lokala mikrobryggerier började åter grundas. Och de gjorde andra sorts öl. 1905 fanns det över 200 små bryggerier över hela landet, för att sedan under lång tid läggas ned en efter en, eller köpas upp av storbryggerierna. Numera ser man mikrobryggerier som en tillgång emellan varandra istället för konkurrenter. Framtiden för öl i mikroproduktion ser ljus ut för konsumenterna idag är ute efter närodlad, närproducerad och framförallt få prova nya öltyper och smaker.

Numera brygger Jens Henning i bostadsföreningens hobbyrum. Att göra det för eget bruk är fullt lagligt. Att däremot sälja öl till privatpersoner är förbjudet.

Många mikrobryggare börjar som Jens Henning – brygger hemma. Sen går de vidare och bildar eget bryggeri. Just nu är han i ett läge där han funderar på om han vill gå den vägen, eller fortsätta ha det som en hobby. Han brygger en dag i veckan och lär sig mer för varje bryggning.

– Drömmen är ett eget bryggeri. Men det är tufft och kräver mycket jobb, konstaterar han.

Alkoholskatten är hög och avgifterna många. Och reglerna är hårda. Det krävs en lång och detaljerad ansökan där man måste få sin lokal godkänd som livsmedelslokal och man måste ha tillstånd för att lagra alkohol. Det kräver ett visst kapital från början.

– Det talas om en viss brytpunkt där man kan leva på det. Det kan handla om tiotusentals liter om året. Och jämför det med dagens bryggning på 67 flaskor... säger Jens och ler.

TEXT & FOTO: TOMAS LAGERGREN

Om öl...

Visste du att...

... lageröl är svårast att brygga eftersom det kräver en jäsning i kallare temperatur än rumstemperatur, vilket kräver utrustning. Därför brygger många hembryggare ale, som kan bryggas i rumstemperatur.

... öl har producerats i uppskattningsvis 7-8000 år. Man tror att det första ölet kom till då stärkelse- och sockerrika bröd blöttes och jäste i kontakt med vilda jästsvampar. Numera är ingredienserna oftast malt, humle, jäst och vatten.

... Ordet öl kommer från äldre fornsvensk tid. Fornsvenskans öl betydde öl, dryckeslag, gästabad.

Ölbrygning kan se olika ut, men faserna är generellt sett följande:

Mäskning – Det uppvärmda vattnet kommer i kontakt med malten som frigör socker som bildar alkohol (bl a. maltos).

Lakning – varmt vatten tillsätts i mäsktunnan för att skilja malten från vätskan och få ut det socker som bildats under mäskningen.

Kokning – Vätskan som nu är vört, ska kokas. Dels för beska, smak och arom ska tillsättas, dels för att det ska steriliseras.

Kylning – en kritisk procedur. Vörten ska kylas ned snabbt för att inte bli infekterat. Då går det inte jäsa vörten till öl.

Jäsning – Då jäses vörten till öl i ett jäskärl.

Tappning – Efter jäsningen tappas ölen ned i flaskor. Socker tillsätts för att bilda kolsyra.

Lagring – Efter tappningen lagras ölet. Lagringstiden varierar, precis som de andra faserna i processen, beroende på vilket öl du brygger.

Vill du veta mera om brygning? Du kan läsa mera om hur man brygger öl på Svenska Hembryggarföreningens egna wikipedia-sida: www.shbf.se/wiki/

Jens Henning om...

... vad ett bra julöl ska ha:

– Ölet ska vara mörkare och vara en ale. Absolut ingen lager eller "bocköl"!

... vad han gärna dricker till jul:

– Jag rekommenderar Hibernation Ale från Great Divide Brewery Company. Då får man jul som smakar kardemumma, nejilika, fikon... andra goda julöl är: Electric Nurses julöl och så Dugges julöl.

... vad man ska tänka på när man brygger öl:

1. All utrustning ska vara ren.
2. Ha rätt utrustning.
3. Se till att ha bra kunskap om t ex. vatten så att du kan mäta olika värden.
4. Ha ett bra receptprogram så du kan göra recept.
5. Tålamod!

NYHET!

En mobil app för att ringa tjänsten bildtelefoni.net.

Öppet alla dagar: 06.00 - 24.00
Ring bildtelefoni.net:
SIP: tolk@tolk.sip.nu
Taltelefon: 020-28 00 20

bildtelefoni.net

God Jul & Gott Nytt År till alla användare!

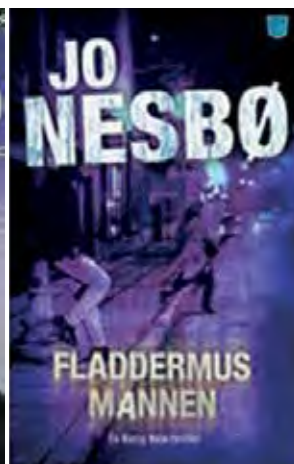
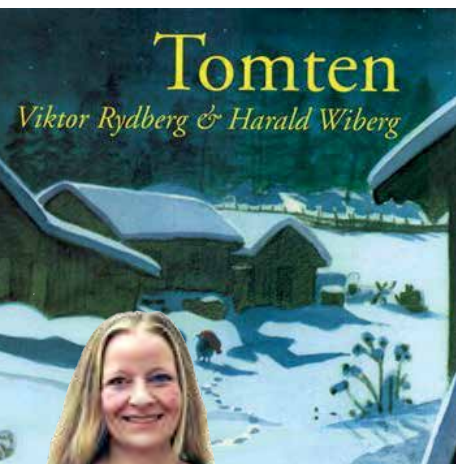

bildtelefoni.net

Ladda ner vår app via
Google play eller App Store,
sök på *bildtelefoni*. Med appen kan
du ringa videosamtal till tjänsten
bildtelefoni.net.

3G: 020-20 00 33
Webbklient: www.tolk.sip.nu
Skype: bildtelefoni.net
Mer info: www.bildtelefoni.net

Ylvas och Filips bästa bok

Viktor Rydberg: Tomten 1888 (utgiven av Rabén & Sjögren 2001)

En poetisk text om den svenska midvintern som står sig år efter år och minner om svunna tider. Man riktigt ser det vita tysta landskapet som vilar under stjärnorna framför sig och man känner hur kylan biter i kinderna. SVT brukar visa Tomten – en vintersaga som kortfilm under julhelgen, en söt svartvit gammal film.

Fredrik Backman: En man som heter Ove, Bokförlaget Forum (2012)

Historien om Ove, en medelålders man i ett radhusområde någonstans i Sverige. Ove gör alltid rätt för sig. Synd att livet ändå är så orättvist, tycker han. Tills han får nya grannar. Boken är en skruvad historia med hög igenkänningsfaktor och med mycket humor och sorg. Man skrattar mellan tårarna när man läser den här boken.

Caitlin Moran: Konsten att vara kvinna, Albert Bonniers förlag (2012)

En mycket underhållande odysse över livet som kvinna kryddat med ordentligt med självdistans och självvrannsakan. Moran avhandlar allt från kvinnokroppen och komplexen till vänskap och självklart – den icke oproblematiske relationen till män. Är du man så passa på att få en o censurerad inblick i en ibland rätt skruvad kvinnovärld.

Susan Abulhawa: Morgon i Jenin Norstedts förlag (2011)

En dramatisk och vacker berättelse om några generationer kvinnor och deras liv mitt i konflikternas Västbanken. Överlevnadsstrategier, vänskap och kärlek men även stora förluster och umbäranden. Samt en djupare förståelse för vad konflikten man ofta läser om i tidningarna egentligen handlar om. En bok som drabbar.

Jo Nesbø: Fladdermusmannen Pocketförlaget (1997 och 2007)

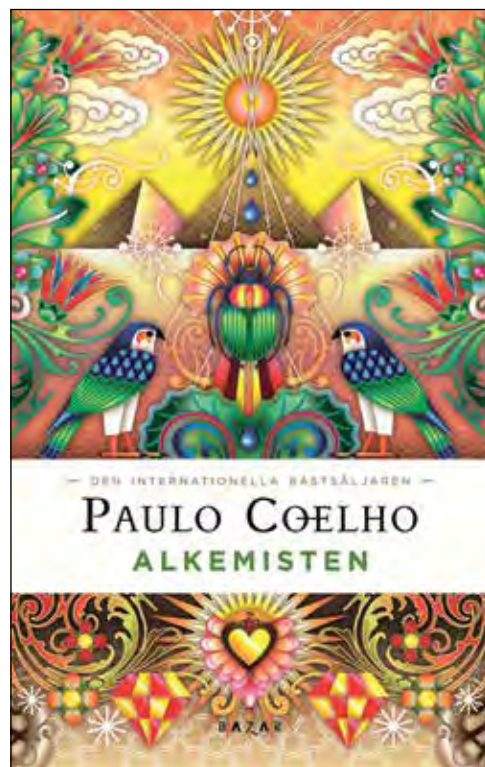
Den första boken av hittills elva om den norska polisen Harry Hole. Han är sliten, alkoholiserad, destruktiv och otrevlig. För det mesta är han verkligen en bokdeckarkliché men en väldigt spännande och läsvärd sådan. Bered er dock på så mycket tandgnisslan att tandläkaren lär rekommendera bettskena vid nästa besök.

Michael Ende: Momo eller kampen om tiden, Berghs förlag (2007)

Ingen har tid. Men tid är liv och livet bor i hjärtat. Så står det på baksidan av boken som handlar om en liten hemlös flicka med en mycket speciell talang. Hon kan lyssna. Med hjälp av ett par vänner tar hon upp jakten på den stora hemligheten. En fin bok om ett viktigt ämne, både för stora och små människor.

Paulo Coelho: Alkemisten Bazar förlag (2002)

Coelhos debut och bästa bok. En enkel saga om en ung pojkes sökande. Boken innehåller så många visdomar om livet och vad som är viktigt. Den går att läsa både på ytan och på djupet beroende på ditt humör. Har du redan läst den? Då rekommenderar jag Elva minuter eller Veronica bestämmer sig för att dö.

- och filmtips

Julen är en perfekt tid för läsning och filmtittning. Bokälskaren Ylva Björklund och filmexperten Filip Burman tipsar om böcker & filmer som de tycker att vi borde ta del av under jul- och nyårsledigheten.

Tomten är far till alla barnen

I huvudrollerna: Peter Haber och

Katarina Ewerlöf

95 min, från 1999.

Filmen brukar visas på TV under julen eller kan köpas på DVD

Sara bjuder sina tre tidigare män och deras familjer till en julfest. Under festen berättar Sara för sin nuvarande man Janne och gästerna den glada nyheten att hon är gravid. Vad Sara inte vet om är att Janne har steriliserat sig och kan omöjligen vara far till barnet. Så vem är pappan – en av exmännen? En hysterisk rolig film som fick mig att skratta flera gånger.

Julexpressen

I huvudrollerna: Maja Kvist, Lars Kruth

24 avsnitt på 14 min, från 1989

Filmen hittas i SVT:s öppna arkiv

www.oppetarkiv.se

Jag behöver väl inte ge den här serien en närmare presentation? Och om du är född på 90-talet kan du fråga en äldre döv person om handlingen. Majas äventyr på tåget är en härlig nostalgitripp. Alla 24 avsnitt finns nu i SVT:s öppna arkiv – så det är bara att titta och njuta!

Die Hard

I huvudrollerna: Bruce Willis och Alan Rickman

127 min, från 1988

Filmen finns på DVD eller Netflix

Under 90-talet såg jag den här filmen minst 10 gånger. En scen som svetsat sig fast i mitt minne är när John McClane sätter en tomte-luva på en död skurk och skriver "NOW I HAVE A MACHINE GUN, HO-HO-HO". Ja, det här är ingen mysig julfilm att se med familjen utan en action som är lika rå och avskalad som filmtiteln. Trots sin enkla story – en snut mot ett gäng elakingar – är den mer sevärd än i princip alla actionfilmer i dag.

Love Actually

I huvudrollerna: Massor av kändisar som Emma Thompson och Hugh Grant

129 min, från 2003

Filmen finns på DVD eller Netflix

Jag har en regel när jag ska välja film – är det massor med kändisar på filmaffischen så kommer det bli lika tunt som 1-lags toapapper. Men undantaget bekräftar regeln och den romantiska komedin Love Actually är ett underbart sådant – en väv av händelser och karaktärer som värmer på riktigt. Ofta sitter man där fänt leende så filmen skulle kunna sammanfattas med: =)

Ensam hemma

I huvudrollerna: Macaulay Culkin och

Joe Pesci

99 min, från 1990

Filmen finns på DVD

Sätt dina händer mot kinderna och börja gapa så har du en av filmhistoriens mest kända scener. Kevins familj åker iväg på julsejour och glömmer honom ensam hemma, "en familjekomedi utan familj" som filmaffischen så fyndigt säger. Filmen är faktiskt rätt våldsam – jag som växte upp med Tom & Jerrys "banka-diverse-saker-på-varandras-huvud" i Lilla Sportspegeln älskade den här filmen när den gick på bio.

Jul hos Byggare Bob

I huvudrollerna: Byggare Bob

50 min, från 2002

Filmen finns på DVD

Om min son Lukas får välja.

NAMN: Johan Fredrik Selin

ÅLDER: 42 år

YRKE: Präst

FAMILJ: Sambon Lars, 13-åriga sonen Edmund och den 15-åriga dottern Amanda

BOR: I Härnösand

GÖR HELST: Umgås med familjen

LÄSER HELST: Deckare

SER HELST PÅ TV: Ibland Arrow och The Blacklist

VACKRASTE TECKNET: Kärlek

Jul är högsäsong för Johan Selin

Julen innebär högttryck för Sveriges första – och ännu enda – döva präst, Johan Selin. Gudstjänster i samband med advent ska inte bara hinnas med utan också begravningar, bröllop, dop och själavård. Att vara präst är ett dygnet runt-yrke. Han vill dock inte kalla sig en supermänniska som orkar arbeta hela tiden.

– Jag måste precis som alla andra människor vila emellanåt.

Om blixtlåset i Johan Selins vinterjacka var uppdraget till halsen hade han blivit tagen för att vara vilken person som helst. Nu stack han ut med sin synliga prästkrage i Härnösands stadsmiljö. Rätten att bära den var inte självklar för honom. Normalt tar prästutbildningen fem år. För honom tog studierna tio år. Han tog paus flera gånger.

– Jag tvivlade på om jag skulle bli präst och hade inget bra självförtroende.

Han kände sig kallad av Gud att återuppta plugget, vilket han gjorde. Han visste redan som liten att han ville bli präst.

– Istället för att leka brandman och polis, lekte jag präst. Jag gjorde en prästkrage av papper, stoppade den i skjortkragen, tog fram en bok, och predikade på låtsas.

Vad består din prästkrage av? Papper, också?

– Det är hård plast, sade han leende.

Johan Selin kommer från en kristen familj. Föräldrarna var aktiva i Svenska kyrkan. Så prästbanan var naturlig för honom. Tillbaka till prästutbildningen. Att han slutligen kom i mål var mycket tack vare att han hade en teckenspråkig beledsagare, som var diakon. Självförtroendet växte hos honom. Juni 2006 prästvigdes han, och blev därmed Sveriges första döva präst.

– I dag förstår jag att Gud vill att jag ska sprida evangelium och välsigna döva. Jag är ju den första och ännu enda döva prästen.

Sedan sju och ett halvt år tillbaka arbetar han som präst i Härnösands stift, ett av Svenska kyrkans tretton stift. I början av karriären märkte han att många döva runt om i landet ville ha honom som präst. Han förstod att de ville ha en präst som var döv och kunde teckna flytande. Teckenspråkskompetensen hos de teckenspråkiga prästerna i Svenska kyrkan varierar som bekant. Johan Selin var dock tvungen att säga nej.

– Jag kan inte bara ta över de teckenspråkiga prästernas jobb för de finns ju redan. Sedan är det ohållbart i längden om jag hela tiden ska resa runt.

Är teckenspråkskompetens ett känsligt ämne i Svenska kyrkans teckenspråkiga arbete?

– Ja, men nu är det inte lika känsligt längre. Vi har lärt oss att acceptera och respektera varandra.

Enligt honom är det minst lika viktigt att prästerna har bra attityd. Det kommer man långt med, även om man kanske inte tecknar lika flytande som Johan Selin gör.

Johan Selin kan dock ta sig an ett uppdrag i ett stift som saknar en teckenspråkig präst, till exempel Växjö. Detta under förutsättning att stiftet vill köpa hans tjänster. Själv håller han i gudstjänster och har själavård i Härnösands stift (Jämtland, Härjedalen, Medelpad och Ångermanland). Han kan se tydliga mönster. Där det finns dövföreningar, kommer besökare. Gudstjänsterna i Härnösand och Sundsvall drar flest besökare, och Örnsköldsvik och Östersund färre. Han gör också många hembesök hos döva, ofta äldre, för själavård och social samvaro.

Vad betyder egentligen själavård?

– Det är inte bara att bearbeta en sorg, utan det kan också handla om glädje. Man kanske vill berätta något roligt som man ett tag hållit tyst om.

Hålla tyst har Johan Selin själv gjort en lång tid. För två år sedan kom han ut som homosexuell. Han hade träffat en man. Att som offentlig person hemlighålla förhållandet gick bara inte. Klivet ur garderoben var betydligt bättre än han trott från början. Kyrkobesökarna fortsatte att komma. Kollegorna, familjen och vännerna accepterade hans sexuella läggning.

Han är öppet homosexuell men vill i första hand bli sedd som just Johan Selin.

– Jag är precis lika mycket människa som alla andra personer.

Apropå det faktum att präst är ett dygnet runt-yrke; han säger sig egentligen ha vanliga arbetstider, 160 timmar i månaden. I perioder kan det bli mer än 160. Men då tar han komplimentet.

– Man måste komma ihåg att vi präster bara är vanliga människor. Vi orkar arbeta lika mycket som alla andra, säger han, och vill betona att han inte utför arbetet ensam utan tillsammans med Akar Holmgren, teckenspråkig diakon.

December månad är alltid hektisk för Johan Selin. Förutom adventsmässorna ska han också hålla i bröllop, dop och begravningar, och göra hembesök. En adventshelg har Härnösands stift ordnat en bussutflykt till Östersund, där gudstjänsten hållits. 70 personer blev upplockade i Sundsvall, Härnösand och Örnsköldsvik på vägen till Östersund.

Vad betyder julen för dig?

– Fridfullhet och glädje. Det är särskilt barnens högtid. Jag tänker särskilt på att det finns många barn som far illa i de hem där misshandel och alkoholmissbruk förekommer. Sådant ska inte få förekomma utan barnen ska få ha roligt och umgås med sina nära och kära.

Hur ska du själv fira jul?

– Med min familj i Härnösand.

Råsaftscentrifug – årets julklapp

Varje år utser Handels Utredningsinstitut, HUI, en vara till årets julklapp. Den brukar representera den tid vi lever i. Förra året var hörlurarna årets julklapp. I år är råsaftscentrifugen det. Motiveringen är att vi svenskar har ett enormt matintresse. Många lägger ner tid på att laga mat från grunden. Till exempel bakar vi eget surdegsbröd, och tillverkar korv på egen hand. Och vi söker mer hälsosamma alternativ än tidigare. Nu finns det många juicebarer i större städer. Därför är råsaftscentrifugen årets julklapp. Vi vill ha äkta varor, som HUI uttrycker det, inte ha mat och drycker med en massa tillsatser.

Dövteamet och Dövblindteamet i Stockholm flyttar!

Fr.o.m. onsdagen den 15/1-2014 är vår nya besöksadress:

Rosenlunds sjukhus plan 4
Tideliussgatan 12, västra entrén
Stockholm

Dövteamets Drop-in öppnar onsdag 15/1-2014.

Telefon: 08-123 351 80   Texttelefon: 08-123 496 50   Fax: 08-123 496 10
E-post: dovteamet@sil.se
E-post: dovblindteamet@sil.se

God Jul & Gott Nytt År

clas ohlson

www.clasohlson.se

Istället för att skicka julkort,
lämnar vi bidrag till SDR:s
internationella fond, som
stödjer biståndssamarbetet.

Västerviks Folkhögskola

www.vasterviksfhs.se

2000 år med Paulus

Ny bok om aposteln Paulus i Eftrebutiken!
Paulus kreativa tänkande och brevskrivande
är en oändlig källa till uppbyggelse och
till dispyter. Redaktörer: Anders Ekenberg,
Jonas Holmström, Mikael Werninge

Extrapris: 249,- (299,-)

www.bibelboken.se
010-10 60 20

BIBEL
SÄLLSKAPET

**Nordiska
folkhögskolan**

Nordiska Folkhögskolan i Kungälv
www.nordiska.fhsk.se

**Landstinget
DALARNA**

Carlborgsons donationsstiftelse

Du som är född inom Dalarnas län samt har genomgått dövskola/specialskola för
döva/hörselskadade är behörig att ansöka om bidrag från Carlborgsons donationsstiftelse

Medel kan sökas till t ex bildande av eget hem, bostättning samt till inköp av redskap,
inventarier och material för bedrivande av yrke eller annan sysselsättning.
Medel kan även sökas till yrkesutbildning.

Sista ansökningsdag är 31/5 - 2014

Ansökningsinsändes till

**Landstinget Dalarna
Carlborgsons stiftelse
Box 712, 791 29 Falun.**

Ansökningsblankett och information finns på

www.ltdalarna.se

(flik Övrigt; Stiftelser), eller kontakta

Landstinget Dalarna tel. 023-49 01 05

sven-erik.olsson@ltdalarna.se

nordkok

Är du vän i köket

www.nordkok.se

Välkommen till SDR:s butik!

*Handla julklapparna hos oss -
så går pengarna till ett gott ändamål!*

Gåvan

Järnavägen 11 • Tel 0247-641 77
Älskars centrum (brevvärd Posten), LEKSAND
Öppettider: Mån-fre 10.00-18.00

Tipselvan

Minns du ditt år 2013 med DT? Var med och tävla. Du har chans att vinna SDR:s nya ILY-muggar. Fyll i talongen nedan och skicka till oss senast den 15 jan 2014.

3. Hur många procent av invånarna är döva i den israeliska beduinbyn Al-Sayyid?

- 1** 2 %
- X** 3 %
- 2** 4 %

6. Addiswa Stenström hittade lugnet när hon började göra dessa. Idag är hon duktig på att göra...

- 1** Kroppkakor
- X** Cupcakes
- 2** Macarons

9. Svenskt teckenspråk har influerat två länder. Ett av dem är Portugal. Vilket är det andra landet?

- 1** Norge
- X** Danmark
- 2** Finland

1. Den svenska truppen tog hem fyra medaljer på Deaflympics i Sofia. Tre av medaljerna togs i en idrott. Vilken?

- 1** Simning
- X** Skytte
- 2** Bowling

4. Efter 69 år insåg Lars-Åke "Låw" Wikström vad han levt med. Vilken diagnos?

- 1** Ansiktsblindhet
- X** Tinnitus
- 2** Dyslexi

7. Kruthmedaljen delades ut för nionde gången på SDR:s kongress. Hur många personer har förärats denna medalj nu?

- 1** 26
- X** 27
- 2** 28

8. Louis Neethling som regisserade TV-serien *Inte värre än andra* är numera bosatt i London. Var är han född?

- 1** Holland
- X** Sydafrika
- 2** England

10. Landets första seniorboende för döva och dövblinda öppnades i april. Var i Stockholm finns boendet?

- 1** Skärmarbrink
- X** Skärholmen
- 2** Skärsätra

2. Vårt specialnummer *Allt om Teckenspråk* blev succé och vi fick trycka en extraupplaga. Hur många ex trycktes totalt? (normalupplagan är 5 800 ex)

- 1** 9 000
- X** 13 000
- 2** 10 000

5. Artisten Loreen och elever från Manilla-skolan sjöng låten Euphoria tillsammans med en musikskola på melodifestivalen. Vilken?

- 1** Gustaf Adolf
- X** Adolf Fredrik
- 2** Carl Gustaf

11. Svenska Dövidrottsförbundet fyllde 100 år i år. Men idrottsklubben Hephata är äldst i Sverige. Hur många år har den funnits?

- 1** 131 år
- X** 121 år
- 2** 111 år

Lösningarna till Tipselvan 2013 ska sändas till Dövas Tidning, SDR, Förmansvägen 2, 117 43 Stockholm. Märk kuvertet "Tipselvan". De tre först öppnade rätta lösningarna vinner två stycken I Love TSP-muggar.

Namn: _____

Adress: _____

Postnr & ort: _____

Fyll i rätt svar i cirklarna.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

11

Namn: ----- **Adress:** -----
Postnr & ort: -----

Vem tar på sig ansvaret?

Vi ska aldrig acceptera kränkningar, trakasserier eller övergrepp, var de än förekommer. Expressens artikelserie om kränkningar i specialskolan har upprört oss. Många av oss känner igen oss i berättelserna, men det var först

när media uppmärksammade det som vi reagerade.

Nu krävs en ordentlig utredning om hur SPSM har hanterat situationen från det första larmet fram till den dag när det stod klart att allting skulle publiceras i Expressen. Vem tar på sig ansvaret för att barnens larm inte togs på allvar?

Manillaskolan har en handlingsplan från 2009 där det tydligt och klart framgår att personal som är verksamma inom skolan är skyldiga att genast anmäla till socialnämnden då de får kännedom om att ett barn far illa. Anmälningsskyldigheten finns reglerad i socialtjänstlagen 14 kap 1§. Det står även att personalen ska visa att de tror på barnet och att barnet inte har något ansvar i det som hänt, oavsett hur det gick till. Man ska undvika att fråga barnet för mycket utan man ska istället vara en aktiv lyssnare. Enligt handlingsplanen är det polisen som förhör barnet och det sker enligt strikta regler. Man ska också tänka på vem man underrättar då förövaren kan finnas på skolan eller i hemmet. Man ska kontakta elevhälsan för de hjälper till att kontakta socialtjänst, polis, sjukhus samt ska stötta en i kontakt med eleven.

Nu vet vi att det under många år kommit signaler och larm om att något inte stod rätt till. Tog skolledningen inte fasta på anmälningar? Dokumenterades anmälningarna? Såg verkligen ingen alls de likartade mönster som upprepade sig, som att eleverna skolkade från en viss typ av lektioner? Varför utredde man inte? Jag reagerar starkt på att man lät en eventuell förövare fortfarande få vara verksam på skolan trots riskerna. Och varför kontaktades inte polisen eftersom det är de som ska hålla förhör?

Jag har haft kontakt med många drabbade, som berättat att det har förekommit kränkningar på fler skolor. De har berättat hur de försökt uppmärksamma skolledningen på sin situation. Det behöver inte alltid vara av sexuell natur utan det kan vara verbala eller tecknade kränkningar eller fysisk misshandel. I en kommunal skola för hörande så får en misstänkt förövare inte vara verksam på skolan under tiden en utredning pågår. Varför gör man inte så på specialskolorna?

Övergrepp och kränkningar sker inte bara i specialskolorna, utan också på arbetsplatser, ute på gatan, i hemmet, i skolorna, i myndigheterna och även inom vår egen minoritetsgrupp. Det är viktigt att se att de döva eller hörselskadade som utsätts för kränkningar, och som försökt uppmärksamma andra på sin situation, som offer. Det är bra att det som har hänt nu har lyfts fram i ljuset, och att de drabbade har fått komma till tals. Men det räcker inte med det. Det finns många frågor som måste besvaras, och de drabbade måste antligen få upprättelse och en offentlig ursäkt.

Våld mot kvinnor i hemmet är ett annat svårt problem. Dessa kvinnor drabbas av fysiskt eller psykiskt våld. Några isoleras från sin egen minoritetsgrupp och blir helt avskurna från sociala kontakter med andra människor. Dövas kvinnoförening i Stockholm lyckades tidigare etablera en jour, men den avvecklades och överlämnades till Dövteamet, som inte tagit tillvara döva och hörande kvinnors kunskap inom området. Idag har de ingenstans att ta vägen för att få hjälp och skydd, som de kunde tidigare på Alla kvinnors hus i Stockholm.

Vi måste börja reagera, våga diskutera problemet som finns inom vår egen minoritetsgrupp och vi måste få kunskap om hur eller på vilket sätt vi kan agera.

Instanserna som kan ge hjälp behöver kunskap om hur man tar emot dessa offer.

LENA JOHANSMIDE
SDR:S FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

SDR Stockholm
SDR, Förmansvägen 2, 6 tr
117 43 Stockholm
Tel. vxl: 08 442 14 61
Fax: 08 442 14 99

SDR Leksand
SDR, Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247 641 00
Fax: 0247 105 97

Förbundsordförande:
Hanna Sejlitz
hanna.sejlitz@sdr.org
0723 211 132 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Helena Fremnell
hfre@sdr.org
0702 154 633 (tal/sms)

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Material till Slingan:
webbredax@sdr.org
Fax: 08 442 14 99

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

SDR:s Testament- och Donationsstiftelse

Nu är det dags att ansöka om medel ur Sveriges Dövas Riksförbunds Testament- och Donationsstiftelse. Ansökan skall vara SDR tillhanda senast den 1 februari 2014. Ansökningsblankett finns på: www.sdr.org/stiftelse

Ansökan skall innehålla:

- Beskrivning av ändamålet
- Noggrann kostnadskalkyl
- Om anslag söks på annat håll
- Uppgift om vem som är ansvarig för den verksamhet som ansökan avser.

Det går att ansöka för följande ändamål:

A) Till forskning och utvecklingsprojekt

Ändamål som gynnar utveckling av dövas delaktighet i samhället och som bygger på samverkan, närhet och kunskapsförmedling mellan dövrörelsen, institutioner, organisationer och myndigheter som på olika sätt är berörda av arbetet kring dövfrågor.

B) Till SDRs anslutna föreningarnas verksamhet

Ändamål som gynnar utveckling av föreningsverksamhet och medlemsaktiviteter. Stiftelsen prioriterar först och främst barn- och ungdomsverksamhet, studieverksamhet och intressepolitisk verksamhet.

C) Daniella Josbergs minne

Ändamålet är utbildning utomlands för döv ungdom.

D) Till döva i Gästrikland och Hälsingland

(Stiftelsen Hoforsortens Dövas Förening) Ändamål är utbildning som är till nytta för en döv person eller som kan komma andra döva till nytta.

E) Till barn och ungdomar från Västernorrlands län (A&T Sjöströms Minnesfond)

Ändamål utbildning för barn och ungdom

Frågor om SDRs Testament- och Donationsstiftelse besvaras av Stig Kjellberg, epost stig.kjellberg@sdr.org

Skicka ansökan till stiftelsen@sdr.org före den 1 februari 2014.

Nya vindar

● Arbetet med Nya vindar har rullat igång! Föreningar börjar boka in besök från oss, om din förening inte ännu gjort det – kontakta oss.

Inför besöken hos föreningarna har vi börjat kartlägga hur SDR:s och föreningarnas medlemsutveckling sett ut. Vid besöken vill vi träffa medlemmar och få er syn på föreningarna och förbundets utveckling. Alla åsikter är värdefulla – så håll utkik efter information när din förening får besök av oss och var med i dialogen!

Vi har påbörjat diskussioner vad perspektiven funktionsnedsättning – språk innebär och hur respektive perspektiv ska definieras. Tänkbara konsekvenser om vi genomgår ett perspektivskifte, utifrån en organisatorisk men också ekonomisk synvinkel på alla nivåer, behöver tas fram. Vi behöver föreningarnas hjälp, genom att ni besvarar den enkät vi kommer att skicka ut efter årsskiftet.

För information på teckenspråk och mer information, se:

www.sdr.org/vara-fragor/nya-vindar

Viktiga adresser

● SDR har fått frågor vart man vänder sig om man har behov av stödsamtal. Här har vi sammanställt de kontaktuppgifter som vi har fått fram. Listan uppdateras vid behov på www.sdr.org.

Dövpsykiatrin

Näbbtorgsgatan 2   Texttelefon: 019-6702508
702 23 Örebro   Taltelefon: 019-6027416

Psykiatriska mottagningen för Döva och Hörselskadade

Solberga Hagväg 5 2tr   Texttelefon: 08-12338980
125 44 Älvsjö   Taltelefon: 08-12338970
Bildtelefon: alvsjo.dovpsyk@sip.se

BUP:s team för döva och hörselskadade

Arenavägen 33 plan 6
121 77 Johanneshov   Taltelefon: 08-51452650
Bildtel: bup.marie.giron@sip.omnitor.se

Psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade

Stora Nygatan 17 1/2   Telefon reception: 031-106300
411 08 Göteborg

Psykiatriska mottagningen för döva och hörselskadade Region Skåne

Baravägen 1   Telefon växel: 046-171000
221 85 Lund
Bildtelefon: dovpsykiatrin.lund@sip.omnitor.se

Dövteamet i Stockholms län

Norrtullsgatan 14, ingång H   Taltelefon: 08-12335180
113 45 Stockholm   Mail: dovteamet@sll.se

Brottsofferjourernas Riksförbund (BOJ):

www.boj.se

Mogård har många verksamheter på olika orter runt om i landet och de bedriver på vissa platser psykiatriska behandlingar och har flera stödverksamheter av olika slag.

Mogård

Mertens väg 5   Taltelefon: 010-4716600
612 40 Finspång   Mail: info@mogard.se
Hemsida: www.mogard.se

Lucia 40-talet. Foto: Manillaskolans arkiv

Vi behöver fler döva förebilder

Förebilder. Vi har alla någon som vi ser upp till eller som vi vill efterlikna. Det kan vara en fiktiv person som vi har sett i en tv-serie. Eller så kan det vara en familjemedlem som står nära en. Vi har olika slags förebilder. Idol, ikon, hjälte eller föredöme. Världen har haft en rad människor som bidragit med betydelsefulla insatser.

Som Rosa Parks, kvinnan som vägrade lämna sin sittplats för en vit person på bussen. Som Anne Frank, flickan som skrev dagböcker och inspirerade miljontals människor efter sin död. Eller som Malala Yousafzai, tjejen som kämpar för flickors rätt till utbildning i Pakistan.

Det finns, och kommer, att finnas sådana betydelsefulla personer i historieböcker.

Men hur dokumenteras då döva människor som gjort skillnad på olika sätt? Det finns ju många döva förebilder. Vi är en liten folkgrupp men alla känner inte alla, inte minst för att alla inte lever i samma tid. Vi behöver fler döva förebilder. De insatser som döva förebilder har gjort och kommer att göra, är en del av vår historia.

Visste du till exempel att det fanns en kvinna vid namn Charlotta Moulier som var barnmorska och satt i styrelsen för Stockholms Dövas Förening i sammanlagt nio år på 1870-talet? Eller att Maria Forsell startade Föreningen för dövstumhemmet år 1908? Ulla-Bell Thorin, Daniella Josberg och Louise Danielsson är några som skrivit böcker. Alla de var/är döva.

Du får mycket tillbaka om du frågar någon. Då förstår du bättre din historia och ditt ursprung, det vill säga dövas historia och identitet. Denna "någon" som du kan fråga kan kanske vara din lärare, föreningskompis eller arbetskollega? Vem vet, kanske du får en förebild på köpet?

ELSA BRUNEMALM
STYRELSELEDAMOT SDUF

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Förmansvägen. 2, 6 tr
117 43 Stockholm
www.sduf.se

Mejla: sduf@sdurf.se
Blogg: www.s-d-u.se/blogg
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Isabella Hagnell
isabella.hagnell@sdurf.se
073 504 39 33 (sms/3G)

SDUF:s kansli flyttar

● Vi delar kontor med SDR just nu i Årstadal och kommer att vara med på SDR:s flytt till Rissne i kommunen Sundbyberg stad. Flytten planeras vara klar i slutet av mars.

Nya namn i styrelsen

● Ellinor Persson och Charlotta Digerstam har bestämt sig för att avgå av personliga skäl och vi vill tacka dem för deras insatser under den tid som de varit med som styrelseledamöter. Valberedningen har kommit med två nya namn som ska ta över deras platser: David Farkas och Mia Modig. De skulle presenteras på den extra förbundsstämman i samband med ungdomsklubbskonferensen den 6-8 december i Stockholm. Vilka nya ledamöter det blev, kan ni läsa i nästa DT-nummer eller på vår hemsida.

Anmäl dig till våra läger

● Anmäl er nu till våra läger under 2014! All information vi har på våra sidor är den som vi fått från arrangörerna. Finns det fortfarande ingen detaljerad information om lägret du söker till så innebär det att vi inte fått mer information än det som finns just nu. Vi uppdaterar så fort vi vet mer!

Värt att notera är att vi har satt deadline till 1 mars 2014, det innebär att det INTE GÅR att anmäla sig om deadline passerats. Det är viktigt att ni är ute i god tid! Anmäl er redan nu på vår hemsida!

Ny intressepolitisk sekreterare

● Äntligen har Jannicke Kvitvaer börjat hos oss. Vi hälsar henne välkommen till kansliet! Se hennes presentation på teckenspråk på vår Facebook-sida (publicerad den 5 dec).

Sextrakasserier i dövskolor

● SDUF har följt den upprörande artikelserien Expressen publicerat. Förbundet ser allvarigt på saken och har fått kännedom om händelserna innan Expressens publicering. Vi har tagit upp det under vårt möte med SPSM. De lovade att utreda saken vidare. Nu när vi har fått underlag ska vi jobba så att det inte sker igen och att de drabbade ska få den hjälp de behöver. Vi kommer att jobba så att det utreds ifall de döva, hörselskadade och CI-barn/ungdomar också drabbas/-ts av sexuella trakasserier av skolpersonal vid de övriga skolorna, inte bara Birgitta- och Manillaskolan.

Problem

● Lyssnar inte rektorn på elevrådet i din skola? Strular ungdomsklubben eller behöver ni styrelseutbildning eller stöd? Kontakta kansliet så hjälper vi er så gott vi kan!

God Jul
Gott nytt år!

önskar
SDUF

Ljuset i sprickan var WOW

Tyst Teaters föreställning "Ljuset i sprickan" hade premiär här i Vänersborg den 14 oktober. Det var en ära för Vänersborgs teckenspråksförening. Wesign i samarbete med ABF anordnade en liten workshop före teaterföreställningen på Folkets hus. Cirka 50 personer kom. Till Ljuset i sprickan kom drygt 200 personer. Vilken WOW-upplevelse det var. Skådespelarna var duktiga. Och föreställningen gjorde det möjligt för oss att ta del av den inte bara på det teckenspråk som skådespelarna framförde, utan också att läsa på en textskärm och att titta på film. Vi blev väldigt imponerade! Tack!

Elisabeth Wessel, Vänersborgs teckenspråksförening

Foto: Urban Jörén

Vi var på Mo Gårds öppet hus

Onsdagen den 20 november höll Mo Gårds Folkhögskola i Göteborg öppet hus. Det var en härlig stämning bland alla oss glada besökare som undrade, frågade och intresserat lyssnade på all information. Mo Gård Folkhögskola knyter ihop en historisk resa på många sätt. De bedriver idag sin undervisning i samma byggnad som dåtida Dövstummas institut låg. Dövstummeanstalten på Nya Varvet inrättades år 1873. Det var då en uppfostrings- och undervisningsanstalt för dövstumma, blinda och idioter. År 1874 övertog landstinget anstalten inom länet. Carnegiska stiftelsen på Nya Varvet beslöt att behålla anstalten tills man hade köpt eller uppfört nya byggnader. Verksamheten upphörde 1897. Eleverna skickades då över till skolan i Vänersborg. Det är med stor glädje vi år 2013 upplever att Mo Gård Folkhögskola bedriver undervisning för teckenspråkiga på Nya Varvet igen. Nu som en modern verksamhet med en helt annan syn på elevens förmåga och lärande. Att de slår ett slag för folkbildning är härligt att få uppleva. I stora fina lokaler finns ett smörgåsbord av olika teoretiska kurser att välja bland, t.ex. datakurs, språk och matematik. Men även praktiskt tillämpade kurser som foto och bild. Eleverna får själva bestämma vilken utbildning de vill satsa på.

Björn Ångquist

Flyga till Prag - kulturstaden år 2014

Följ med oss på en spännande resa till kulturstaden Prag med 3 nätter på ett bra mellanklasshotell (det tillkommer pristillägg om man vill bo i ett enkelrum). Våra teckenspråkstolkar kommer att följa med oss under hela programmet då vi följer med en svensktalande guide Helena Slezakova bosatt i Prag. Resan blir den 7-10 eller 14-17 september beroende på antalet intresseanmälan. Priset blir 6000 kr / person.

DAG 1: FLYG STOCKHOLM(ARLANDA) – PRAG

Samling på Arlanda för avfärd. Incheckning hotell, vandrar i Gamla stan. Gemensam middag på Mikrobryggeri.

DAG 2: PRAGBORGEN & LILLSIDAN

Vandrar genom Pragborgen ner till Gamla Stan. Under vandringen äter vi gemensam lunch. På kvällen besöker vi dövförening.

DAG 3: EGEN DAG ELLER UTFLYKT TILL KUTNA HORA

Egen dag i Prag eller att följa med på utfärd till Kutna Hora med benkyrkan (550 kr extra). Avslutningsmiddag med provsmakning av öl.

DAG 4: FLYG PRAG – STOCKHOLM (ARLANDA)

Hemma igen i Arlanda på eftermiddagen.

Mer information och intresseanmälan, kontakta Uppsala Läns Dövas Pensionärsförening. Intresseanmälan med era kontaktuppgifter ska vara inne den 20 februari. Även ska handpenning på 1500 kr betalas in på plusgirot 27 70 37 - 8. Kontaktpersoner är Yvonne Wallin, yvonne.wallin@sdrf.se eller bildtelefon, yvonne.lars@t-meeting.se Bernt Rådahl, bernt.radahl@sdrf.se eller bildtelefon, bernt.radahl@t-meeting.se

Julias kluriga

Gör frågesporten på egen hand, eller tävla mot vänner!
Välj ämne först och gå sedan igenom ledtrådarna en i taget. Svara när du tycker att du kan svaret. (Facit på sidan 26.)

Poäng:

5

4

3

2

1

Vetenskap: Astronomi	Min astronomiska symbol är: 	Jag är ett mindre naturligt föremål på väg runt solen	Halebop är inte bara en mobiloperatör...	Lämnar spår efter mig, en svans bestående av fragment	I november blev Ison en huvudnyhet
Historia: Ett årtal	I oktober detta år invigdes Kulturhuset i Stockholm	I Leksand startar i liten skala SDR:s videoproduktion	USA:s President Nixon avgår i förtid efter en stor skandal	MCMLXXIV	Ingemar Stenmark tar sin första världscupseger i Italien
Porträtt: Vem är jag?	Mitt förnamn är en kortform av Laurentius som betyder "den lagerkrönte"	Jag föddes 1920	1980 blev jag hedersdoktor vid Stockholms Universitet	Jag skrev en biografi om mitt liv: "En tyst värld – full av liv"	SDR delar ut medaljer som bär mitt namn
Mumsigt: Juligt	Den svenska astronauten Christer Fuglesang bjöd på dessa i rymden	Svenskarna har ätit den här delikatessen sedan 1300-talet	Blanda smör, socker, sirap, ingefära, kanel, nejlika, kardemumma, mjöl och bikarbonat	Formas till hjärtan, grisar, stjärnor, bockar, granar, gubbar och gummor	Till julen byggs det också fantasifulla hus
Geografi: Ett land	Gränsar mot Tyskland, Holland, Frankrike och Luxemburg	Flaggan är svart, gul och röd	Nationalrätten heter musslor med pommefrites	Kungafamiljen består av kung Philippe, drottning Mathilde och deras fyra barn	I huvudstaden ligger Europeiska Dövas Unionens (EUD) kontor

FRÅGOR: JULIA KANKKONEN KÄLLOR: NE, WIKIPEDIA M.M.

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Äta gott – eller snabbt?

Traditionen med julskinkan har gamla hedniska rötter, men har hängt med in i kristen tid. Vi firar julen med att äta bland annat julmust och julskinka och dopp i grytan, därav uttrycket ”dopparedan” för julafton.

Julbord en kall julafton med släkten eller vännerna är aldrig fel. Julgran, julmust och ett digert julbord med skinkan som stjärnan mitt på bordet, det är jul det! Så resonerar de flesta. Det är nog den dag på året då man käkar som mest på en enda dag. Jag njuter av dessa stunder. Men för många är det en strid mot det egna samvetet och den egna kroppen.

För nio år sedan opererades upp till 1000 personer i Sverige för fetma. Idag är de 9000, en ökning på 1000 personer per år. Antalet ökar för varje år och medelåldern för patienterna är 33 år. Det är allt fler som blir allt fetare. Så feta att de måste opereras. Unga människor. Då är det något som är fel. Det kan inte vara så att det föds fler med långsam fettförbränning eller onormalt matbeteende? På reklamaffischen vid busshållplatsen, med reklam för någon snabbmat, kan det stå: ”Ät gott – spar tid”.

Det är oftast fet mat – som i det här fallet – som står på menyn över snabbmat.

Då kom tankarna in på ett nytt område: Det finns ett samband mellan ”spara tid” och ökad fetma: Vår livsstil. Man ska äta snabbt och spara tid. Vi intalar oss att det är sunt och bra att spara tid. Men helt ärligt. Vad blir vi stressade över egentligen? Vem har inte kommit på sig ibland på jobbet med att bli rastlös när man står och väntar på att mikron ska pipa klart. En småsak, men det säger mycket om vår samtid.

De som har anlag för övervikt drabbas lättare av fetma i en sådan här värld, med tidpress på oss och snabbmatskedjor runt knuten. ”Dit går de!” tänker säkert de flesta om överviktiga personer.

Också att de inte tränar ett dugg. Men jag är övertygad om att det finns många därute som försöker. En del av dem tränar till och med hårt.

Visst finns det ett samband mellan de som har fetma och de som har ett direkt sjukligt beteende och går till McDonalds och sätter i sig sex cheeseburgare och två menyer – som mellanmål. Det är inte normalt. Men det att vi också konsumerar mycket mer tomma kalorier som läsk och pommes frites idag är naturligtvis inte bra. Men det beror inte bara på det. Våra jobb för 100 år sedan var ofta mycket mer fysiskt krävande än dagens kontorsjobb. De är också krävande – fast på ett annat plan: Psykiskt. Förr slet man ut sig fysiskt. Då brände man ju mycket energi när man var ute och plöjde jorden eller högg ned träd. Det var väl inte alltid så bra heller... Men det är en annan sak.

Idag sitter man i timmar framför datorn – det är tungt för hjärnan, och kroppen blir stel. Vi får ingen naturlig motion. Stressen och det höga arbetstempot gör att många tar en take away för vi orkar inte göra mat hemma. Ibland är jag en av dem. Men min sambo och jag lagar mat hemma så ofta vi kan.

Alla blir inte feta, men för dem som har anlag för fetma är snabbmaten förödande. Det ökande antalet sjukligt feta personer kan ses som en måttstock för hur vårt samhälle förändrats. Jag undrar – är det verkligen värt att ”äta gott och spara tid” när man riskerar en massa följsjukdomar och att kanske dö i hjärtattack vid 50? Vore det inte bättre att försöka balansera kosten och dessutom unna sig själv lite extra tid för tillagning (man förbränner antagligen en del fett i köket när man gör arbetet med maten själv) av god och nyttig mat vid spisen? Så man kan leva hyfsat länge till? Det är upp till var och en att välja, antar jag.

Men tänk efter lite nästa gång ni ser en person med svår fetma – det är ett tecken på en oroväckande samhällsförändring. Den dag jag ser en reklamaffisch där det står: ”Ät gott, spar plats och tid” – så kan det vara reklam för operationen som ger förminskad magsäck... Det är då det är illa.

Därför blir jag glad när jag ser julskinkan. Den har tagit lång tid att laga till. Och det är bara julafton en gång om året – då SKA man smälla i sig massor. Som dopp i grytan till exempel. Jag önskar er alla en God Dopparedag!

TOMAS LAGERGREN

Prenumerera!
2014

Ett år med **dövastidning** för 300 kr

Mejla ditt namn och adress till:
bestallning@dovastidning.se

Rätt svar på Julias kluriga

Svar 1: Komet
Svar 2: 1974
Svar 3: Lars Kruth
Svar 4: Pepparkaka
Svar 5: Belgien

Nyhet!

TM-Touch för iPad kan nu äntligen föreskrivas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne

Fantastisk videokommunikationslösning med unika egenskaper som inbyggd videosvarare m. m.

Specialanpassad för döva & hörselskadade, synskadade & dövblinda.

Bärbar enhet i iPad som ger dig möjligheter du inte har idag.

Kan nu sökas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne.

För mer information gå in på vår hemsida: www.tmeeting.se eller kontakta oss.

AB Stockholmstolkarna STAB

Tackar för 2013 och önskar alla en God Jul och ett Gott Nytt År